

AUKŠTAITIS

Lietuvos SAJŪDŽIO Utenos rajono tarybos leidinys

1992 m. vasario 25 d. Nr. 3(25)

Kaina 50 kp

G. TUMONIO NUOTRAUKOSE: vasario 16-ąją buvo įteiktos Lietuvos šaulių sąjungos centro valdybos pirmininko G. Jankaus padėkos už drąsą ir ryžtą, saugant svarbius Respublikos valstybinius objektus, jauniems šauliams Remigijui Jackevičiui, Gintarui Eigirdui, Audriui Bilkevičiui (žūr. nuotrauką) ir Tomui Kaktavičiui.

Tautos namuose Vasario 16-ąją Lietuvos vasybės atkūrimo dienos minėjime.

Garbingi apdovanojimai

„Už drąsą ir pasiaukojimą ginant Lietuvos laisvę ir nepriklausomybę 1991 metų sausio — rugsėjo mėnesiais apdovanoti sausio 13-osios atminimo medaliu“ taip skamba Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo įsakas dėl asmenų, nusipelnusių garbingo apdovanojimo.

Kalbėjoms su Savanoriškosios krašto apsaugos Utenos rinktinės vadu Valdu Vėlavičiumi.

Klausimas. Kiek žinome, iš Utenos saugoti parlamento rūmų vyko daugelis kariūnų. Apdovanota septynetas. Ar dar bus tęsiamas apdovanojimų sąrašas?

Atsakymas. Sausio 13-osios atminimo medalis — mūsų kartos pasididžijimas. Juk nuo šios datos atšivers ir naujas Lietuvos istorijos puslapis. Apdovanoti Petras Galiauskas, Paulius Likša, Egidijus Motiejūnas, Laimutis Pupeikis, Valdas Vėlavičius, Petras Ramanauskas, Rimantas Sirvinskas.

Jie suprato įvykių lemtį ir budėjo išvermingai, neatsitraukdami. Apdovanoti visi pasiūlytieji Savanoriškosios krašto apsaugos Utenos rinktinės vyrų, daugiau nenumatoma, tačiau apdovanojimai tęsiami visomis LR valstybinių švenčių progomis ir, matyt, bus apdovanoti kiti kariuomenės rūsijų kariai ir atskiri piliečiai.

Klausimas. Uteniškiai susidomėjo, ar rajono tarybos pirmininko pavaduotojas P. Galiauskas irgi savanorių rinktinės narys?

Atsakymas. Mes pasiūlėm apdovanojimą, nes sunkiausiomis dienomis visada su laukdavom paramos organizaciniais, transporto ir kitais klausimais. Trumpiau tariant, pavojaus akivaizdoje P. Galiauskas visada buvo savo poste, per naktis negesdavo žiburys jo kabinete ir netildavo telefonas. Ko ne pasakysite apie kaimyninių rajonų atsakingus vadovus.

Klausimas. Kieno teikimu apdovanoti Krašto apsaugos ministerijos lauko kariuomenės brigados kariai uteniškiai A. Gaizevskis, Z. Šipavičius, V. Siaučiulis? Kas pasiūlė apdovanojimą pasienio kariuomenės Zarasų užkardos, kur tarnauja daug uteniškių, pasieniečių?

Atsakymas. Mes pasiūlėm apdovanojimą, nes sunkiausiomis dienomis visada su laukdavom paramos organizaciniais, transporto ir kitais klausimais. Trumpiau tariant, pavojaus akivaizdoje P. Galiauskas visada buvo savo poste, per naktis negesdavo žiburys jo kabinete ir netildavo telefonas. Ko ne pasakysite apie kaimyninių rajonų atsakingus vadovus.

Atsakymas. Mes pasiūlėm apdovanojimą, nes sunkiausiomis dienomis visada su laukdavom paramos organizaciniais, transporto ir kitais klausimais. Trumpiau tariant, pavojaus akivaizdoje P. Galiauskas visada buvo savo poste, per naktis negesdavo žiburys jo kabinete ir netildavo telefonas. Ko ne pasakysite apie kaimyninių rajonų atsakingus vadovus.

Atsakymas. Šie kariai apdovanoti jų vadovybės teikimu.

Klausimas. Sausio mėnesį buvo apdovanota ir viena uteniškė Svetlana Šerbina. Vasario 16-osios proga civilių gyventojų, gynusių Lietuvos nepriklausomybę prie TV bokšto ir prie parlamento rūmų, sąrašas daugiau nepailgėjo. Kodėl nepasiūlyta apdovanojimą Utenos krašto piliečių, pasiaukojamajai talpinusių rūmų gynėjams?

Atsakymas. Civilius gyventojus, padėjusius ginti svarbiausius Respublikos objektus, apdovanojimą pateikė rajono tarybos prezidiumas drauge su įvairių partijų ir judėjimų vadovais. Pasiūlymus galima pateikti ir toliau Respublikos Aukščiausiajai Tarybai. Tikimės, kad kovo 11-tą ir kt. progomis galėsime pasveikinti daugiau uteniškių, penliusių šį garbingą apdovanojimą.

Atsakymas. Mes pasiūlėm apdovanojimą, nes sunkiausiomis dienomis visada su laukdavom paramos organizaciniais, transporto ir kitais klausimais. Trumpiau tariant, pavojaus akivaizdoje P. Galiauskas visada buvo savo poste, per naktis negesdavo žiburys jo kabinete ir netildavo telefonas. Ko ne pasakysite apie kaimyninių rajonų atsakingus vadovus.

Dėkoju už pokalbį.

Kalbėjost
E. FEDARAVICIENE

Trys laiškai viena tema

Bendraujant su įvairių visuomeninių sluoksnių atstovais, pasiklausius diskusijų Respublikos Aukščiausiojoje Taryboje ir Sajūdžio rajono susirinkime, ryškėja viena bendra kryptis: desovietizuoti Lietuvą.

Kaip tai padaryti, kokių mastu „apsišluoti“ nuo komunistinio palikimo, tegu sprendžia parlamento deputatai, bet žmonės pareiškia daug minčių. Kairiosios pakraipos deputatai atkakliai varo demagogiją, atseit, komunistai niekuo dėti dėl Lietuvos mankurinimo. Projektą laikinai neleisti viršinkauti partiniams funkcionieriams prilygina bausmei ir net diskriminacijai (B. Genzelis, B. Rupeika, J. Minkevičius ir kt.). Laimė, mūsų rinkti deputatai dar nepadarė tokios gėdos!

„Tūkstančiai mūsų eilinių, niekam nevadovaujame ir to netrokštame, savo padėties visuomenėje nelaikome bausme, o jei buvusios KPSS palikuonių (kad ir dabartinės LDDP) tik penketą metelių negalėtų užimti posto valdančiuose sluoksniuose — jau šaukiama: koks valdžios godumas!...“ taip rašo laiške „Aukštaitiui“ O. Susčilauskas.

„Susitiko Praeitis ir Ateitis“, rašo L. Juodkienė. „Zlu-

go „ekonominio savarankškumo idėja“, gyva liko Nepriklausomybės idėja. Valsybė atsikuria, bet kas dieną kankinama... Dabar svarstomas labai svarbus ir reikalingas įstatymas dėl apribojimo užimti pareigas valstybės valdymo įstaigose buvusiems partiniuose postuose, KGB ir kt. Buvusieji partiniai nomenklatūriniai ir dabartinės LDDP šalininkai tuoj šaukia: teisių! (o ne pareigų!). Juokingai tie, kurie neseniai gyveno marksizmo-leninizmo citatų pasauly, dabar cituoja žmogaus teisių dokumentus ir grasina pasiskųsį Vakarams. Anot komunistų, pareigos mums, o teisės — jums“.

Mokytoja L. Džiuvienė laiške, užrašiusi kai kurias Sajūdžio susirinkimo mintis, liūdnai pastebi, kad daug priekaištų susilaukė mokyklų. Minėta, kad Utenos V, VII vadovai pakeitė vienas minkštas kėdes į kitas. Mokiniai nedalyvauja tautinių švenčių renginiuose. Norisi tikėti, kad mokytojai nebesvės „tarybinio mokytojo“ dienos, bet ką daryti su vadovais, kurie, koneveikę Dievą, stebėję mokinius, einančius į bažnyčią, šiandieną vadovauja tautinei mokyklai? Svetimo skyriaus vedėjas A. Puodžiukas paaiškino, kad

atleisti tokius vadovus nėra pagrindo, nes jie jau „atsiverę“. Tačiau daugumos nuomone, reikalinga mokytojų ir mokyklų vadovų atestacija. O žvelgiant iš krikščioniškos pozicijos, reikėtų pasekti Kristaus pasakytą palyginimu: „Iš tiesų sakau jums, jei nepersikeisite, ir netapsite mažutėliais, neišsijate į dangaus Karalystę. Kas nusizėms kaip vaikas, tas bus didesnis dangaus Karalystėje...“

Laiške reiškiamas mintis, kad „eiliniai“ Lietuvai reikalingi, net dar labiau: „yra visos galimybės mykėti Tėvynę ir jai tarnauti...“ Būtų drąsiau pažvelgti į akis mokiniais, jų tėvams. Užsibaigtų nemalonios kalbos, kaltinimai. O tiesos, gėrio ir doros jaunimą auklėti gali ir „mažutėliai“.

Apibendrinant laiškuose išsakytas mintis, aiškėja, kad tie, kurių profesija komunistas, o pareigos — partinės organizacijos sekretorius ar instruktorius, per ilgai tvarkė, o gal ir tvarko ūkių, gamyklų ir įstaigų reikalus. Na, o jei yra ir kita profesija, beliktų ją patobulinti ir dirbti Lietuvos labui.

Mūsų inform.

LIETUVOS SAJŪDŽIO RAJONO SUSIRINKIME BUVO PRIIMTA KELETAS REZOLIUCIJŲ. ČIA SPAUSDINAME JŲ TRIS.

Del Lietuvos Sajūdžio deputatų

1. Rajono Sajūdžio taryba prieš kiekvieną miesto ir rajono deputatų tarybų sesiją privalo susitikti su Sajūdžio remiamais deputatais ir aptarti dienotvarkėje numatomus spręsti klausimus.

2. Rajono ir miesto tarybų Sajūdžio deputatai apie savo veiklą periodiškai atsiskaito Sajūdžio įgaliotiniams susirinkime.

3. Kartą per ketvirtį Sajūdžio rajono įgaliotinių susirinkimas išklauso AT deputatų A. Miškinio ir S. Saltenio pranešimus apie jų darbą AT, o A. Miškinio ir apie veiklą Lietuvos Sajūdžio seime.

Del Respublikos Prezidento institucijos

1. Tarpukario Lietuvoje prezidento valdoma demokratinė valstybė vedė į tautos vienybę ir aukštesnę pragyvenimo lygį.

2. Dabartinėje Lietuvoje turi baigtis kolektyvinė atsakomybė, nes Lietuvos Respublikos Aukščiausioji Taryba pavėluotai svarsto ir ne visada priima reikalingus įstatymus.

3. Lietuvos Sajūdis surinko reikiamą skaičių parašų, kur reikalaujama įvesti Lietuvos Respublikoje prezidento instituciją.

4. Prezidentas turi būti

renkamas visuotiniuose rinkimuose, suteikiant jam Lietuvos piliečių įgaliojimus.

5. Įvertindami V. Landsbergio nuopelnus Lietuvos Respublikai, mes palaikysime jo kandidatūrą prezidento rinkimuose.

BENDROJI REZOLIUCIJA

Zmonės neramina tai, kad per pastaruosius dvejus metus rajone neįvyko ryškesnių permains nei gamyboje, nei socialinėje srityje. Okiams, įmonėms, įstaigoms vadovauja šiek tiek tautiškai „pasidažę“ senieji vadovai. Tebesireiškia ankstesnis piktnaudžiavimas tarnybine padėtimi, grobstoma. Anksčiau turėtos privilegijos tapo priedanga pasipelnijimui.

Tarnybinės mašinos naudojamos asmeniniams savo ir savo šeimos reikalams. Svaistomas turtas arba ūkine netvarka naudojasi vagys ir spekuliantai. Atsirado perpardavinėtojų „sluoksniš“. Moksleiviai nemato tinkamų mokytojų pavyzdžio ir mažai dalyvauja tau-

(Nukelta | 2 psl.)

Pasisemkime tautinės stiprybės

Bukime verti Vasario 16 išgarsinto mūsų valstybės vardo. Jeigu išlaikėme sunkią bolševikinę okupaciją, tai privalome atlaikyti visas negandas, kurias patiriame per einamąjį atkūrimo laikotarpį. Tauta turi daug jėgų, tik reikia vienybės, kantrumo, meilės artimui, pasitikėjimo vieni kitais, nepasiduoti materializmo dvasiai, kuri yra apnuodijusi daugelį mūsų. Per gobšumą nebematome dvasinio gėrio, grožio, praradom užuojautą artimui, pasiduodame šmeižikiškiems gandams, kuriais žeminami mūsų vadovai, gerb. V. Landsbergis, Vyriausybė. Laikas iš naujo pamąstyti, susiprasti, kokie mes buvom praityje. Nereikia savęs teisinti. Tie, kurie nusikalto prieš tautą, privalo ją atsiprašyti. Dirbti jos garbei dorai, nuoširdžiai, neapsimetinėjant, be demagogijos ir be išskaičiavimų. Tėvyne

turime tik vieną. Privalom ją saugoti, gerbti jos vardą, mylėti, kelti jos gerovę. Kuo būsimė doresni, kultūringesni, tuo labiau būsimė verti pagarbos prieš kitas tautas. Kaip gaila, kad Vasario 16-ąją, kiekvienam tautiečiui brangioje dienoje, pasigendame įmonių vadovų prieš mūsų tautos atgaivintojo J. Basanavičiaus paminklo. Pagaliau, argi toks žmonių skaičius šioje vietoje turėjo būti? Kur pagarba Tėvynei, tautai, mūsų istorijai, kur tautinis sąmoningumas? Stai ir pasimato mūsų dvasinė kultūra, meilė Tėvynei. Mieste prie kai kurių namų buvo iškeltos valstybinės vėliavos. Nel prie kino teatro „Taurapilis“ jos irgi nesimatė. Nejaugi mes vėl norime būti kažkieno vergais? Tiek amžių tauta kovojo už laisvę, kiek ašarų, kančių, kraujo patyrė, o mes abejingi. Mums patiems reikia ieškoti kelių, kaip kelti Tautą naujam, laisvam gyvenimui.

V. PETRONIS
J. Umbrasienės nuotrauko-

se: Vasario 16-ąją prie J. Dauniškio ežero rezistencijos Basanavičiaus paminklo; prie kapinėse.

BENDROJI REZOLIUCIJA

(Atkelta iš 1 psl.)

linėje veikloje. Dalies mokinių užimtumo, laivinimosi reikalai yra visiškai užmaršti. Žmonės piktna nerangus, pasenęs teisėtvarkos įstaigų darbas. Neretai norintys išsiaiškinti tiesą nusivilia. Dažnai pasitaiko atvejų, kai ūkiniai vadovai pažeidžia Respublikos įstatymus.

Lietuvos Sąjūdžio rajono susirinkimas įpareigoja Sąjūdžio rajono tarybą savo veikloje siekti:

— kad valstybinio ir rajono pavaldumo įstaigų vadovais būtų skiriami dori ir kompetentingi, ginantys žmonių ir valstybės interesus, asmenys. Naujai susikūrusios Sąjūdžio ir Darbininkų Sąjungos grupės turi stoti prieš neteisę, įstatymų pažeidimus. Vadovai, pažeidę įstatymus, piktnaudžiaujantys tarnybine padėtimi ar išsvaiste turta, turi būti atleidžiami iš darbo, baudžiami pagal įstatymus;

— kad rajono policijos komisariate būtų sukomplektuoti kadrai ir būtų dirbama naujai: apginant žmogų nuo įstatymų pažeidėjų, o susikompromitavę, palaikantys ryšius su korupcija, pareigūnai atleisti iš darbo;

— kad rajono švietimo ir kultūros darbu-

tojai sparčiau depolitizuotųsi, o jaunimas būtų auklėjamas pagal pasaulyje pripažintą etikos normas ir mūsų tautai priimtina krikščioniškos moralės pagrindu.

Susirinkimas ragino atkurti Utenoje „Saulės“ gimnaziją su senomis mokytojo ir moksleivio tarpusavio pagarbos tradicijomis ir tautiška dvasia.

Sąjūdis kviečia mokytojus, kultūros darbuotojus ir kitus inteligentus nepagailėti jėgų švietėjiškai, visuomenei naudingai veiklai.

Būtina aktyvinti rajono valdybos kultūros ir švietimo skyriaus įtaką mokykloms. Dalyvaujant Sąjūdžio rajono tarybos nariams reikia surengti mokytojų vadovų atestaciją.

Susirinkimas atkreipia dėmesį į tai, kad būtina atkurti doro darbo prestižą ir užtikrinti, kad sąžiningi žmonės nebūtų nepagrįstai atleidžiami iš darbo, steigti naujas darbo vietas.

Sąjūdžio susirinkimas ragina rajono teismo ir prokuratūros vadovus ir kitus teisėtvarkos pareigūnus geriau rūpintis, kad visose gyvenimo srityse būtų vykdomi Lietuvos Respublikos įstatymai, mažėtų pažeidimų, nusikaltimų.

Įkuriama sausio 13-osios brolija

Vasario 19 d. Lietuvos krikščionių demokratų partijos Utenos skyriaus valdybos posėdyje nutarta įsteigti Lietuvos nepriklausomybės gynimo sausio 13-osios brolijos grupę. Šios grupės sukūrimu pavesta rūpintis Algirdui ir Vytautui Petroniams, Viliui Tauskui, Antanui Lazauskui, Liucijai Dziuvienei.

Mūsų inform.

AUTORIŲ NUOMONĖ NEBUTINAI TURI SUTAPTI SU REDKOLEGIJOS NUOMONE

Spaudė Utenos spaustuė, Kauno g. 33. Užsak. Nr. 415. Tiražas 500 egz. SL Nr. 491. „Aukštaitis“ is published in the Lithuanian language by the Sąjūdis Utena Council.

DU EILERAŠČIAI

Robertas ZILINSKAS

Mintimis į Tėvynę

Prisimenu, mažas prie lango stovėjau,
Piršteliu vis nubraukdamas stiklą
Ir laukdamas tėvelio vėlai vakare,
Išbėgdavau jo pasitikti.

Ir stoviu aš šiandien prie lango už groty,
Kur senas tėvelis, kur Kuršių platybės,
Kur žvejų kaimai, kur Vytauto pilys?
Kur kalavijas, ko vaikas paliesti bijojau?

Paduokit jį šiandien
Juk aš jau karys!
Pakels karą rankos, išdrįs!
Nes tėviškė dar vis nelaisvė...

Prie kalavijo aš lūpas priglausiu
Ir priesaiką šventą kartosiu.
Dėl tėviškės laisvės ir jūros puotos
Iš priešo malonės nelauksiu!

1952 m.

Magadanas

Prisiminus vaikystę

Ar pameni, sese, vaikystės laikus,
Kaip augom, svajojom ir kūrėm?
Kaip stengėmės būti nors kiek
Tėviškai tapti naudingi.

Tačiau atėjūnai savuosius stabus
Atnešė tėviškėn mūsų,
Suardė, sugriovė jie mūsų Dievus,
O patys savų neturėjo.

Sujaukė išdrasė, jie mūsų šeimas,
Cia savąją tvarką mums kūrė.
Tik neįstengė mūsų vienybės palaužti,
Nes patys jie jos neturėjo.

Išgriuvo čekistų pabaisos,
I nieką pavirto galybė.
O mūsų Tėvyne jau tapo laisva
Su savo Djevu ir vienybe.

1991 gruodis
Utena

REDKOLEGIJA: O. AGLINSKIENE, E. FEDARAVICIENE, B. JUODZEVICIUS, V. PETRONIS, V. PIMPE. Redakcijos adresas: Utena, Maironio 12, telefonas: 52210.